

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Teoría do Dereito	Código	612G01006	
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito Público Especial			
Coordinación	Vergara Lacalle, Oscar	Correo electrónico	oscar.vergara@udc.es	
Profesorado	Ballesteros Soriano, Alfonso Serna Bermudez, Pedro Vergara Lacalle, Oscar	Correo electrónico	alfonso.ballesteros@udc.es pedro.serna@udc.es oscar.vergara@udc.es	
Web				

Descrición xeral

Esta materia tiene por objeto proporcionar a las/os estudiantes una visión global del mundo del Derecho, tanto en lo que respecta a ciertos contenidos generales como en lo que se refiere a habilidades y competencias propias del jurista. Normalmente no hablaremos de "abogado" sino de "jurista", porque éste último término designa al profesional del Derecho, mientras que el primero sólo hace mención de una de las posibles profesiones relacionadas con el Derecho, y no precisamente a la más característica, aunque tal vez la más conocida y, desde luego, la más extendida numéricamente. Los contenidos generales son prioritarios en este curso, mientras que en lo que respecta a las habilidades o competencias, habrán de ir siendo adquiridos por el/la estudiante de Derecho a lo largo de toda la carrera y, después, en el ejercicio profesional y la formación de postgrado.

Desde el punto de los conocimientos o contenidos, se pretende en primer lugar que el estudiante adquiriera una visión global del Derecho como práctica social, de los elementos que integran dicha práctica, de sus caracteres más sobresalientes y de su relación con otras prácticas sociales u órdenes normativos. En segundo lugar, se pretende que el estudiante adquiriera un conocimiento detallado de los principales procesos dinámicos que configuran la vida del Derecho y los conceptos que permiten comprenderlos, así como los elementos estructurales del orden jurídico.

Dicho de otro modo, por lo que respecta a los contenidos, en este curso se intentará responder a 2 cuestiones fundamentales:

a) Qué es el Derecho.

b) Cómo se estructura la vida jurídica, qué procesos dinámicos tienen lugar normalmente dentro de ella, cómo se desarrollan esos procesos y qué conceptos permiten comprenderlos adecuadamente.

Cada una de esas dos cuestiones constituye el objeto respectivo de cada una de las dos partes del programa analítico del curso. Ambas son, sin duda, muy importantes para un/a estudiante que comienza sus estudios de Derecho, pues abordan conceptos y nociones usados o presupuestos en prácticamente todas las ramas del Derecho y de la Ciencia jurídica.

Naturalmente, la respuesta a cada una de esas grandes cuestiones exigirá estudiar y analizar previamente otros asuntos más concretos y específicos, que irán siendo tratados en cada uno de los temas que componen el programa.

La primera de las cuestiones no es exclusiva de los juristas. En rigor, se refiere a una realidad (el Derecho) que afecta a toda persona por el mero hecho de vivir en sociedad, y que, por ello, incumbe a todos y puede plantearse cualquier persona. Sin embargo, la respuesta que aquí se intentará no será la que bastaría al hombre de la calle, pues se trata de profundizar en el campo que va a constituir el ámbito de desarrollo profesional de los/as estudiantes de este curso. Dada la importante distancia que existe entre la visión que el hombre de la calle tiene acerca del Derecho y su modo de ser y funcionamiento real, será preciso por parte de quienes siguen este curso un esfuerzo adicional para aproximarse a un aspecto de la realidad en el que estamos inmersos desde nuestro nacimiento, pero que habitualmente no conocemos bien.

La segunda de las cuestiones sí es específica de los juristas, e incumbe en menor medida al hombre de la calle. Con todo, puede ser abordada a diferentes niveles. En este curso no se analizará un sector concreto del Derecho español, sino aquellas nociones, estructuras y procesos que son generalmente compartidos por todos los sectores o ramas del Derecho, incluso por órdenes o sistemas jurídicos que pertenecen a otros países y/o a otras épocas. Esta parte del curso se estructura en torno a conceptos y nociones generales, que operan y aplican en la mayor parte de las ramas de la ciencia jurídica.

Quien estudia Derecho no puede razonar ni expresarse correctamente si no conoce y usa con precisión estos conceptos y nociones. Conviene insistir en que ellos funcionan en la práctica totalidad de los sectores del Derecho y que, en consecuencia, todo estudiante necesita usarlos (o darlos por supuestos) al estudiar el resto de las materias que integran la carrera de licenciado en Derecho, y todo abogado debe manejarlos al analizar y estudiar problemas concretos que se le plantean en su actividad profesional. Por ello, un objetivo importante del curso es introducir al estudiante en el manejo práctico de esas nociones o conceptos generales, e incluso en el modo de razonar de los juristas, a través de la comprensión de textos y el análisis de material jurídico tanto español como extranjero, tanto legal como doctrinal y jurisprudencial.

Resta ahora decir algo sobre las habilidades o competencias que se buscan desarrollar en este curso. El Derecho forma parte de la vida social, pero la Ciencia del Derecho no es exactamente una ciencia social, porque el jurista se enfrenta a las cuestiones y problemas sociales singulares y concretos, no generales, como sería el caso del politólogo, el economista o el sociólogo. Además, y sobre todo, el instrumento principal del jurista son los textos: su contacto con la realidad social está mediado por el manejo de textos escritos de diversa naturaleza: legislativos, jurisprudenciales y doctrinales o

científicos. No sucede sólo que los hechos que constituyen un caso práctico jurídico son estudiados a la luz de los textos que se acaban de mencionar, sino que ellos mismos han de ser relatados de forma ordenada (adoptando así la forma de texto o de narración) para poder ser abordados y resueltos.

Por eso, desde el punto de vista de las habilidades o competencias, el objeto del curso se traduce en la iniciación y avance de los/as estudiantes en las siguientes competencias específicas, que habrán de desarrollar a lo largo de toda la carrera:

- a) Lectura y comprensión de textos jurídicos (doctrinales, legales y jurisprudenciales).
- b) Capacidad de análisis crítico del Derecho establecido.
- c) Capacidad de expresión oral y escrita.
- d) Capacidad de argumentación jurídica y familiarización con el modo de razonar propio de los juristas.

Además, es razonable pensar que el trabajo de esta materia fortalecerá el desarrollo de otras habilidades o competencias más genéricas pero no menos importantes:

- a) Capacidad de análisis y síntesis.
- b) Capacidad de resolución de problemas.
- c) Habilidad para la gestión de información.
- d) Habilidad para trabajar de forma autónoma y en equipo, y para tomar decisiones organizativas en relación con ello.

En orden a desarrollar las anteriores competencias, el curso ha sido diseñado para que los/as estudiantes trabajen en él todos los días o, al menos, todas las semanas, con diferente intensidad y dedicación según los temas. El trabajo personal constante de los estudiantes y, en menor medida, el trabajo en equipo, resultan decisivos para superar con éxito el curso.

Finalmente, este curso también se propone, aunque de modo indirecto, suscitar ciertas actitudes en las/os estudiantes, tanto de tipo intelectual como de índole ética:

- a) El sentido de la justicia, en conexión con la idea de que el Derecho existe para el logro de ciertos fines.
- b) El espíritu crítico.
- c) El sentido del rigor conceptual y de razonamiento.

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
A7	Coñecemento das estruturas xurídico-políticas de ámbito nacional e internacional.
A8	Coñecementos básicos de argumentación xurídica.
A9	Capacidade para o manexo de fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutriniais).
A10	Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.
A12	Manexo da oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Percepción do carácter sistemático do ordeamento xurídico.	A3		
Coñecer a función do dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A2		
Coñecemento dos principios e valores constitucionais.	A1	B8	
	A5		
Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	A6		C8
Capacidade para o manexo das fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutrinais).	A9	B8	
		B4	
Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordeamento xurídico.	A1	B8	
	A3	B3	
	A10		
Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.		B6	C7
		B8	
Traballar de forma autónoma con iniciativa		B9	C4
			C6

Comprensión e utilización das nocións e conceptos básicos do dereito que son empregados, mais non estudados, nas diferentes áreas da ciencia do dereito.	A1 A5 A10	B8 B2 B5	C1
Coñecemento da estrutura básica dos sistemas xurídicos contemporáneos	A1 A3 A7		
Utilización rigurosa dos conceptos no razoamento xurídico.	A1 A2 A5 A8 A12	B7 B8	
Coñecemento e comprensión da relación entre os rasgos estruturales e os fins axiolóxicos do Dereito.	A1 A2 A3 A5 A7 A10		C4 C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Primeira parte. O Dereito como práctica social e como sistema normativo	
Tema 1. O Dereito como orde. Dereito, sociedade e Estado. Funcións do Dereito.	1. A socialidade humana. Idea de relación social. Idea de orde social. Cooperación e conflito. 2. A orde social non é unha orde espontánea. 3. Funcións do Dereito en relación coa orde social. 4. Dereito, comunidade política e poder. 4.1. A comunidade política como creadora e conservadora da orde xurídica. 4.2. O Dereito como factor de organización e lexitimación do Estado.
Tema 2. O Dereito como conxunto de directrices para a resolución de conflitos. Fins do Dereito e valores xurídicos.	1. Os preceptos do Dereito. 1.1. As regras. 1.2. Os principios. 1.3. Os conceptos xurídicos. 1.4. Os estándares xurídicos. 2. A técnica xurídica. 3. O elemento ideal: os valores. 3.1. Os valores xurídicos. Valores e fins. 3.2. A proxección dos valores sobre os preceptos. 3.3. A proxección dos valores sobre a técnica.
Tema 3. Fins do Dereito e valores xurídicos	1. A xustiza. 1.1. Aproximación á noción de xustiza. Xustiza material e xustiza formal. 1.2. Principais proxeccións da xustiza. 2. A seguridade. 2.1. A seguridade como condición e esixencia da vida humana. 2.2. A seguridade xurídica, cualidade do Dereito que introduce certeza e orde. 2.3. Principais proxeccións e limitacións da seguridade xurídica. 3. Relacións entre xustiza e seguridade.
Tema 4. O Dereito como actividade ou proceso	1. O carácter dinámico das relacións sociais. 2. O carácter dinámico da actividade destinada a configurar, preservar e restablecer a orde xurídica. 2.1. A lexislación. 2.2. O tráfico xurídico. 2.3. A adxudicación. A idea de proceso. 3. Relación entre o Dereito como conxunto de directrices e o Dereito como actividade.
Tema 5 a. O Dereito como práctica social	1. A unificación dos sentidos do ?Dereito?. 2. Definicións que otorgan primacía a un dos sentidos. 3. Definicións descriptivas globales. O Dereito como práctica social. 4. Proposta de unha definición descriptiva do Dereito.
Tema 5b. Os caracteres do Dereito como práctica social e como orde normativa.	1. Carácter institucional. 2. Normatividade. 3. Coactividade. 4. Outros caracteres
Tema 6. Dereito e moral	1. Parámetros de diferenciación. 2. A proxección da moral sobre o Dereito. 3. A proxección do Dereito sobre a moral.
Segunda parte. Elementos de análise xurídico: nocións básicas e dinámica da orde xurídica	

Tema 7. O suxeito de Dereito	O suxeito de Dereito 1. A orde xurídica, orde humana: a persoa. 2. O suxeito de Dereito. O concepto xurídico de persoa e a súa evolución. 3. Elementos para unha crítica do concepto xurídico de persoa. 4. A extensión da personalidade xurídica. Capacidade xurídica e capacidade de obrar. 5. A persoa xurídica.
Tema 8. A relación xurídica	1. Concepto. 2. Presupostos. Alteridade. Igualdade. 3. Elementos. Suxeitos. Obxecto. Vencello. Fundamento. 4. Relación xurídica e situación xurídica. Situacións xurídicas activas e pasivas.
Tema 9. O deber xurídico	1. Aproximación a partires do uso lingüístico. ¿Ter o deber de? e ¿verse obrigado a?. 2. Outras concepcións do deber xurídico. As negacions do deber xurídico. 3. Os elementos de diferenciación entre deber xurídico e deber moral. 4. As características do deber xurídico. 4.1. Relacionadas coa xustiza. Posibilidade. Exterioridade. Litude. Equivalencia entre débito e prestación. Irrenunciabilidade. Esixibilidade. 4.2. Relacionadas coa seguridade xurídica. Posibilidade. Determinación ou determinabilidade. Inexcusabilidade. Existencia de certas garantías. 5. Situacións de deber xurídico: suxección e obriga.
Tema 10. O dereito subxectivo	1. Idea xeral. Aproximación dende o uso lingüístico e dende as clasificacións científicas máis estendidas. 2. A evolución histórica da noción de dereito subxectivo, dende a ideoloxía á formulación técnica. 3. Estrutura do dereito subxectivo. Suxeito activo. Suxeito pasivo. Obxecto. Contido. Fundamento. Título. 4. Dimensión dinámica do dereito subxectivo. Condicións de exercicio. Extensión. Límites. 5. Recapitulación: o dereito subxectivo, construción abstracta. 6. Outras situacións de poder xurídico: as potestades.
Tema 11. Teoría da norma xurídica	1. Aproximación histórica: da lei á norma. 2. A natureza da norma xurídica. 2.1. Unha cuestión preliminar: norma, pensamento e linguaxe. Usos e funcións da linguaxe e das normas. 2.2. A teoría imperativista clásica e os seus defectos. 2.3. As alternativas ó imperativismo. 2.3.1. A teoría das normas de von Wright. 2.3.2. A teoría das normas de Hart e a ¿escola? anglo-norteamericana: a) as normas como razóns para a acción; b) teoría da norma e teoría do sistema xurídico; c) a natureza das normas de competencia. 2.4. Conclusións sobre a natureza da norma. 3. A estrutura da norma xurídica. 3.1. A solución tradicional: suposto de feito e consecuencia xurídica. 3.2. Algúns corolarios. 3.2.1. A necesidade de distinguir entre normas completas e incompletas. 3.2.2. Os tipos de normas xurídicas incompletas. 3.3. As críticas ó modelo tradicional. 3.3.1. A excesiva simplicidade. A análise de von Wright. 3.2.2. O problema da estrutura dos principios. 4. A existencia das normas xurídicas: a fronteira entre a teoría da norma e a teoría da orde ou do sistema xurídico.

<p>Tema 12. Teoría do sistema xurídico e das fontes do Dereito</p>	<p>O sistema xurídico, I. Caracterización xeral e estrutura da orde xurídica. 1. A visión estática do sistema xurídico: o sistema xurídico como conxunto de disposicións 2. Un enfoque dinámico: dimensión activa e dimensión pasiva do sistema xurídico. 3. A estrutura da orde xurídica. 3.1. Concepto de disposición xurídica e clases de disposicións. Disposicións que non son normas. 3.2. Normas primarias e normas secundarias. 4. A pertenza das normas ó ordeamento: a noción de validez e a súa evolución. 5. Orde xurídica e sistema: a vocación sistemática do Dereito moderno. 5.1. Os caracteres tradicionais da orde xurídica. 5.1.1. Unidade. 5.1.2. Plenitude. 5.1.3. Coherencia. 5.2. Problemas da concepción sistemática do ordeamento. 5.3. A construción sistemática, obra da ciencia xurídica. A orde xurídica como ?sistema? aberto.</p> <p>31. O sistema xurídico, II. A dimensión dinámica e as fontes do Dereito 1. O lado activo do sistema xurídico. O sistema como conxunto de procedementos. 2. As formas de produción das normas xurídicas: uso, pacto e decisión. 3. A noción de ?fontes do Dereito?. 4. Clasificacións tradicionais das fontes do Dereito. 5. As fontes formais do Dereito como proxección do ordeamento sobre a aplicación. 5.1. Fontes formais e normas xurídicas: conexións de sentido entre ?Dereito? como norma, ?fontes formais do Dereito? e ?aplicación? do Dereito. 5.2. Fenomenoloxía das fontes formais: lei, xurisprudencia, costume. 5.3. Outras fontes: os principios xerais do Dereito e a doutrina. 6. Ordeación das fontes formais no Dereito español. 6.1. Principio de xerarquía normativa e prelación de fontes. 6.2. Principio de competencia: Dereito estatal e Dereito autonómico. 7. A lei. 7.1. Concepto. Lei e Decreto. 7.2. Clases de leis. 7.3. As leis do Executivo e outras normas dictadas polo Executivo. 7.4. A estrutura formal das leis. 7.5 A vixencia da lei. 7.5.1. No tempo: entrada en vigor, vacatio, principio de irretroactividade, derogación e abrogación. 7.5.2. No espazo: o principio de territorialidade e as súas excepcións. 8. A xurisprudencia. 8.1 Significados da palabra ?xurisprudencia? no Dereito. O sentido específico no Dereito español. 8.2. A posición da xurisprudencia na xerarquía normativa. 8.3. As formas de creación da xurisprudencia. 8.4. Órganos xurisdiccionais competentes para crear xurisprudencia. Requisitos e alcance. 9. O costume. 9.1. Conceptos, elementos e clases. 9.2. O limitado papel do costume. 10. Fontes orixinadas en actos de particulares. 11. Algunhas reflexións críticas sobre os límites do institucional no sistema de fontes 11.1. Cambios decisivos no sistema tradicional de fontes orixinados polo proceso de constitucionalización e internacionalización do Dereito. 11.2. A posición da Constitución e dos tratados no sistema de fontes e a superposición de ordeamentos: Dereito estatal, Dereito autonómico, Dereito comunitario europeo, Dereito internacional. 12. As grandes familias dos sistemas xurídicos occidentais. 12.1. O sistema romano-xermánico. 12.2. O Common Law ou sistema anglosajón. Algunhas formas mixtas.</p>
<p>Tema 13. A acción humana no interior da orde xurídica</p>	<p>A acción humana no interior da orde xurídica 1. Actos e feitos. 1.1. Feitos e feitos xurídicos. A noción de relevancia xurídica. 1.2. Os actos xurídicos. 1.2.1. Actos libres. 1.2.2. Actos debidos. 2. A violación da orde xurídica. Ilícito, responsabilidade, sanción. 2.1. O acto ilícito. Concepto. Ilícitos típicos e ilícitos atípicos. 2.2. A responsabilidade. Concepto e clases. Elementos. 2.3. A sanción. Concepto e clases de sancións. 3. A solución de conflitos e a reparación da orde xurídica. O proceso dende a teoría xurídica. Caracteres e elementos.</p>

Tema 14. Unha introducción ó proceso de determinación xudicial do Dereito	1. O Dereito non está dado completamente nas normas. 2. A solución ós problemas non pode obterse mecánicamente. Descrición e crítica do modelo da subsunción. 3. A solución ós problemas xurídicos precisa poñer en correspondencia as normas e os feitos. 4. A interpretación da norma e a reconstrución do caso consiste nunha sucesión de xuízos condicionados por prexuízos. 5. Decisión, interpretación e xustificación.
---	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A6 A7	28	42	70
Lecturas	A9 A10 B3 C1 C7 C8	0	10	10
Proba de ensaio	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	4	16	20
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	14	21	35
Análise de fontes documentais	A3 A5 A6 A9 A10 B3 B6 C7	3	3	6
Estudo de casos	A5 A8 A9 A10 A12 B6 B7 B8 B9 B2 B3 C4 C6 C7	0	5	5
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Mediante elas, os profesores expoñerán e transmitirán oralmente os conceptos e nocións básicas. A singularidade da linguaxe xurídica esixe unha exposición que permita a o/a estudante captar o seu uso correcto.
Lecturas	Como forma de estimular o autoaprendizaxe e o sentido crítico por parte dos estudantes, algúns dos contidos da materia non serán obxecto de lección maxistral, senón de lectura por parte dos estudantes, quen deberán elixir e xustificar entre varios textos relacionados con devanditos contidos, que serán determinados polos profesores. Os/as estudantes deberán elaborar e presentar esquemas dos textos lidos.
Proba de ensaio	Serán obxecto de avaliación mediante este tipo de proba os contidos das leccións maxistras, lecturas e esquemas.
Seminario	Nestas sesións o profesor limitarase a moderar as intervencións dos estudantes, e versarán sobre o contido das lecturas, as análises documentais e os estudos de casos.
Análise de fontes documentais	O estudo dalgúns contidos da materia (teoría da norma, tipoloxía da norma, introdución á aplicación do Dereito) fai aconsexable que as/os estudantes sexan capaces de identificar devanditos contidos en normas concretas do ordeamento xurídico, así como de analizar textos jurisprudenciais. Estes documentos serán, así mesmo, material de traballo importante para outras actividades de aprendizaxe como o estudo de casos.
Estudo de casos	Análise de situacións e supostos que reflicten o uso das nocións básicas e outros contidos da materia. As/os estudantes iniciaránse aquí no exercicio das habilidades argumentativas e poñerán en práctica os seus coñecementos en situacións concretas. Esta actividade será completada con debates e exposicións en sesións de seminario.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas Análise de fontes documentais Estudo de casos	A atención personalizada que se indica para as lecturas consistirá nunha sesión presencial co profesor onde as/os estudantes poderán suscitar as súas dúbidas e comentarios en relación cos textos lidos e o profesor poderá valorar o nivel de comprensión e aproveitamento por parte do estudante.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Proba de ensaio	B6 B9 B4 B5 C1 C7 C8	As probas de ensaio/desenvolvo consistirán en preguntas abertas que poderán responderse en 2 horas. Nestas probas se avaliarán os contidos das leccións maxistras, as lecturas e os esquemas. As preguntas estarán orientadas a medir os contidos asimilados polos estudantes, e o seu nivel de corrección e precisión no manexo dos conceptos xurídicos fundamentais	70
Seminario	A8 A9 A10 A12 B7 B8 B2 B3 B4	Os seminarios versarán sobre as fontes documentales, lecturas e casos recomendados a través da plataforma tecnolóxica da Universidade. Como criterios de avaliación teranse en conta o nivel de comprensión daqueles, a capacidade de análise, a consistencia das argumentacións e a calidade das exposicións. Contarán negativamente a falta de asistencia e participación e a falta de rigor na preparación dos temas. A metodoloxía dos seminarios queda á discreción do profesor/a. Eventualmente, este/a esixirá unha versión escrita das intervencións dos alumnos/as.	30

Observacións avaliación

A

puntuación referida aos seminarios (3 puntos) só se sumará á nota final se o estudante obtén como mínimo un aprobado (3.5 sobre un total de 7 puntos) na proba de ensaio/desenvolvemento. Deberá obterse a nota mínima de aprobado tanto no exame parcial (opcional) como no exame final.

Os estudantes que, por causas xustificadas, non poidan participar nos seminarios de grupo reducido deberán poñerse en contacto con o/a profesor/a responsable da asignatura para definir o criterio de avaliación neste concepto. A puntuación máxima será de 2 puntos.

Os estudantes que se presenten á proba de ensaio/desenvolvemento na segunda convocatoria/opción (xullo) conservarán a nota obtida nos seminarios de grupo reducido. Tamén se conservará a nota do exame parcial (opcional) que fose aprobado.

Fontes de información

Bibliografía básica

Alberto Montoro Ballesteros, Sistema de teoría fundamental del Derecho (I), Valencia, Tirant lo Blanch, 1999. José Juan Moreso y Josep María Vilajosana, Introducción a la teoría del Derecho, Madrid, Marcial Pons, 2004. Andrés Ollero, El Derecho en teoría, Cizur Menor, Thomson - Aranzadi, 2007. Luis Prieto Sanchís, Apuntes de teoría del Derecho, Madrid, Trotta, 2011. Marcelino Rodríguez Molinero, Introducción a la ciencia del Derecho, Salamanca, Librería Cervantes, 1999. Gregorio Robles, Sociología del Derecho, 2ª ed., Madrid, Civitas, 1997. Pedro Serna y Luis M. Cruz, El derecho como práctica social y como sistema normativo. Lecciones de Teoría del Derecho, Granada, Comares, 2014 (en prensa). Francesco Viola y Giuseppe Zaccaria, Derecho e interpretación. Elementos de teoría hermenéutica del Derecho, Ana Cebeira, Aurelio de Prada y Aurelia Richart (trads.), Gregorio Robles Morchón (coord., pro. y revisión), Madrid, Dykinson, 2007.

Bibliografía complementaria	John Austin, ¿El significado del término ¿deber??, en El objeto de la jurisprudencia, trad. de J. R. de Páramo Argüelles, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2002. Norberto Bobbio, Contribución a la teoría del Derecho. Madrid, Debate, 1991. Manuel Calvo García, Teoría del Derecho, Madrid, Tecnos, 2ª ed. revisada y aumentada, 2002. Lon L. Fuller, El caso de los exploradores de la caverna, trad. e introducción de G. R. Carrió, Buenos Aires, Lexis Nexis, 2008. Ernesto Garzón Valdés y Francisco Javier Laporta (eds.), El Derecho y la justicia, Madrid, Trotta, 2ª ed., 2000. Jürgen Habermas, Facticidad y validez, Madrid, Trotta, 2008. H.L.A. Hart, El concepto de derecho, trad. G. R. Carrió, Buenos Aires, Abeledo-Perrot, 2010. Wesley N. Hohfeld, Conceptos jurídicos fundamentales, Genaro Carrió (trad.), México, Fontamara, 1997. Rafael Hernández Marín, Introducción a la teoría de la norma jurídica, Madrid, Marcial Pons, 2ª ed., 2002. Hans Kelsen, Teoría pura del Derecho, 2ª ed., R. Vernengo (trad.), México, Porrúa, 2002. Carlos S. Nino, Introducción al análisis del Derecho, Barcelona, Ariel, 2003. Renato Rabbi-Baldi Cabanillas, Teoría del Derecho, Buenos Aires, Ábaco de Rodolfo Depalma, 2009. Gregorio Robles Morchón, Teoría del Derecho. Fundamentos de teoría comunicacional del Derecho. Vol. I, Madrid, Thomson-Civitas, 4ª ed., 2012.
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Comunicación oral e escrita/612G01004

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Filosofía do Dereito/612G01026

Teoría e práctica da argumentación xurídica/612G01041

Observacións

O desenvolvemento desta materia descansará basicamente sobre o traballo e a aprendizaxe persoal dos/as estudantes. Para que isto sexa posible, a) Recómendase asistir a todas as sesións presenciais e realizar as tarefas e lecturas previstas para o desenvolvemento do curso. b) A profesora ou o profesor de cada grupo indicarán con suficiente antelación, xa sexa personalmente nas clases, xa a través da plataforma tecnolóxica da Universidade, que materiais deberán ser lidos, analizados ou estudados con antelación ás sesións maxistras e/ou de seminario en grupos reducidos. O desenvolvemento normal do curso depende de que os/as estudantes leven a cabo estas tarefas previas. c) Recómendase ler e traballar os textos, casos e materiais indicados para cada tema do programa antes da sesión en que serán empregados. Nalgunhas ocasións, o profesor poderá facilitar materiais que serán empregados para traballar nas sesións de grupos reducidos sen que sexa necesario ningún traballo previo por parte dos/as estudantes. d) Nas explicacións das clases maxistras o profesor dará por suposto que se leu previamente o material indicado para o tema correspondente, de modo que só incidirá naqueles aspectos do tema non cubertos polas lecturas, ou naqueles que xulgue máis importantes ou de especial dificultade, dando paso ás preguntas e opinións de quen asistan á sesión. e) Durante as sesións maxistras é moi aconsexable tomar notas e participar activamente, interrompendo se é preciso a exposición do profesor, para solicitar aclaracións, expoñer puntos de vista ou formular cuestións.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías